

Nový zákon o účetnictví

Ministerstvo financí
České republiky

Obsah

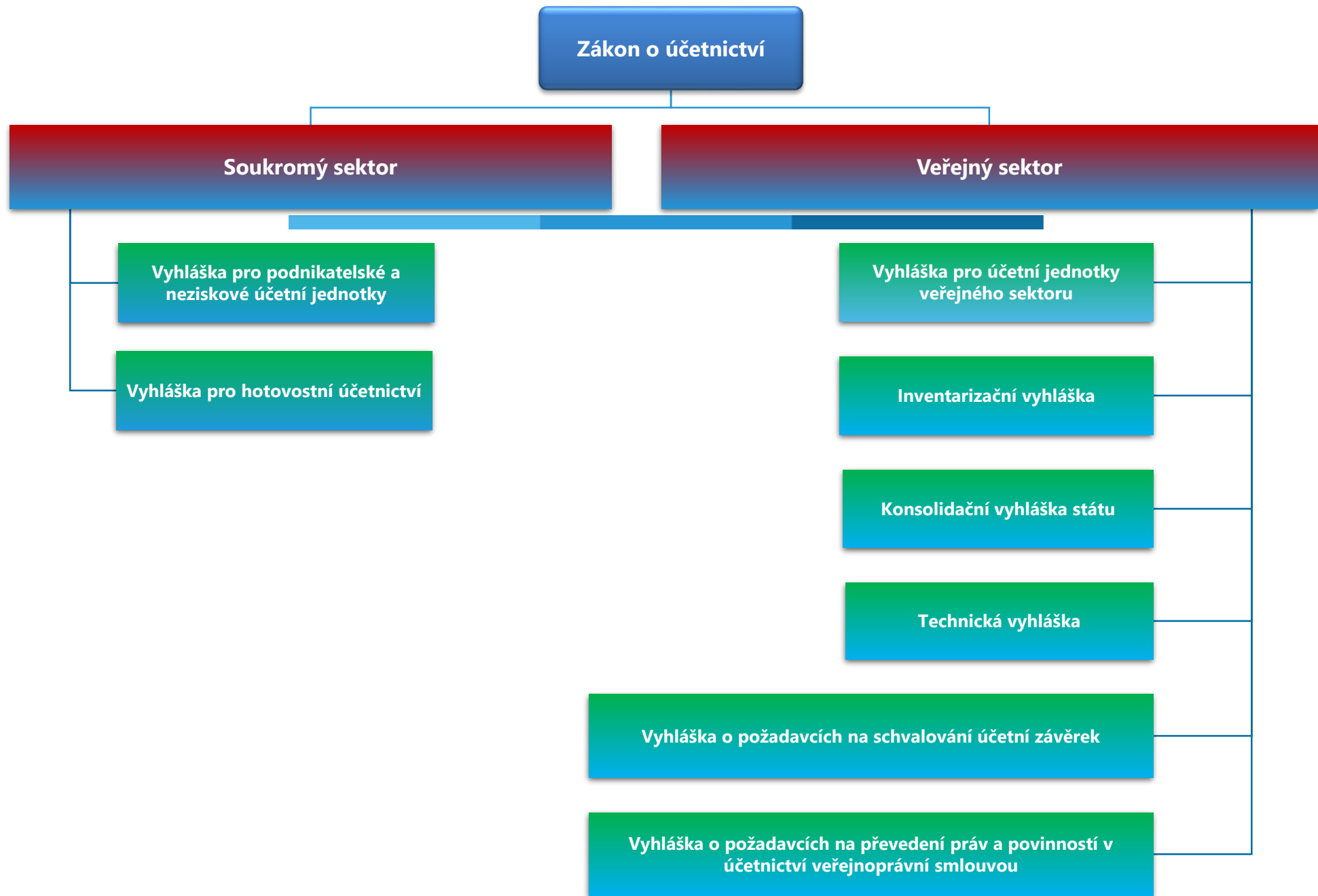
- Nejdůležitější aspekty nového zákona o účetnictví s vyznačením změn od naposledy publikovaného textu (viz **červený text**)
- Vybrané oblasti oceňování a účetního výkaznictví
- Doprovodné předpisy
 - Informace o doprovodném zákoně – zamýšlené změny materiálu oproti verzi do vnějšího připomínkového řízení
- *Všechny níže prezentované věci odpovídají současným pracovním verzím materiálů, tj. v procesu připomínek může dojít ke změnám těchto záměrů*

Aktuální stav legislativního procesu

- **16. 1. 2024** – Verze pro LRV zveřejněna na portálu Odok ([ODok Portál](#))
- **31. 5. 2024** – Na webových stránkách MF zveřejněn návrh doprovodného zákona k NZoÚ + mezirezortní připomínkové řízení
- **1. 11. 2024** – Na webových stránkách MF zveřejněna aktualizovaná verze NZoÚ a věcného řešení vyhlášky: [Nová účetní legislativa soukromého a veřejného sektoru | Ministerstvo financí ČR](#)
- **Další kroky:**
 - Vypořádání připomínek
 - Aktualizace doprovodného zákona
 - Předložení obou návrhů vládě
 - Tvorba prováděcích předpisů

Hlavní koncepční změny oproti stávající úpravě

- **Zavedení „koncepčního rámce“**
 - Vymezení cíle účetního výkaznictví
 - Účetní principy zásady
 - Účetní definice (aktiva, závazky, náklady, výnosy)
- **Myšlenkový posun od účtování k výkaznictví** -> zrušení ČÚS -> upravena systematika zákona
- **Snížení administrativní zátěže**
 - Povinnost auditu
 - Fyzická osoba jako účetní jednotka
 - IFRS
- **Odklon od již opuštěných pojmů** (pasiva, účetní knihy)
- **Příklon k IFRS -> I pro stanovení základu daně**
 - Rozšíření subjektů vykazujících dle IFRS
 - Účetní metody (např. leasingy, funkční měna, přeměny, přeceňování stálých hmotných aktiv)
- **Významné změny doprovodné legislativy**
 - Integrace roztržštěné právní úpravy do NZOU: např. povinnost auditu ÚZ, sestavení ÚZ apod.
 - Vyčištění zákona o účetnictví o úpravu, která do něj nepatří (např. výroční zpráva)

Systematika zákona

Důraz na výkaznictví, nikoli účtování – tomu přizpůsobena i systematika zákona:

- ČÁST PRVNÍ - ÚVODNÍ USTANOVENÍ
- ČÁST DRUHÁ - ÚČETNÍ ZÁVĚRKA
- ČÁST TŘETÍ - ÚČETNÍ JEDNOTKA
- ČÁST ČTVRTÁ - ÚČETNÍ OBDOBÍ
- ČÁST PÁTÁ - MĚNA ÚČETNICTVÍ A MĚNA VYKAZOVÁNÍ
- ČÁST ŠESTÁ - OCEŇOVÁNÍ
- ČÁST SEDMÁ - POUŽITÍ MEZINÁRODNÍCH ÚČETNÍCH STANDARDŮ
- ČÁST OSMÁ - VEDENÍ ÚČETNICTVÍ
- ČÁST DEVÁTÁ - PENĚŽNÍ ÚČETNICTVÍ
- ČÁST DESÁTÁ - VYKAZOVÁNÍ INFORMACÍ MIMO ÚČETNÍ ZÁVĚRKU
- ...

Koncepční rámec NZOU

- **Vymezení cíle účetního výkaznictví**
 - Poskytnout vnějšimu uživateli účetní užitečné informace
- **Strukturované vymezení požadavků na kvalitu účetních informací**
 - Základní požadavky na kvalitu užitečné účetní informace
 - Doplnující požadavky na kvalitu užitečné účetní informace
- **Prvky účetní závěrky**
 - Opouští se vazba na civilistické definice v předmětu účetnictví -> **vlastní definice**
 - Aktivum / Dluh / Vlastní kapitál
 - Výnos / Náklad

Účetní závěrka a účetní období

- Účetní závěrka
 - řádná a mezitímní
 - individuální i konsolidovaná
- **Mimořádné účetní závěrky jako pojem zanikají**
- Řádná = ke konci účetního období
- Odstraněny nesoulady: otevření/uzavření knih x začátek/konec účetního období x rozvahový den
- Účetní období 12 měsíců nebo 52/53 týdnů; individuální i konsolidované
- Mezitímní účetní závěrky
 - vyžadované zákonem, dobrovolné
 - ad hoc
 - pravidelné (např. kvartální)
- Rozhodný den přeměny účetní období nepřerušuje, speciální pravidla v případě „pozdního“ zápisu přeměny do OR

Účetní metody

- Účetní metodou se rozumí pravidla, která stanoví postup vedoucí k zobrazení dopadu transakce nebo jiné události na finanční situaci, finanční výkonnost nebo jiné vykazované změny finanční situace v účetní závěrce nebo která účetní jednotka za tímto účelem použila.
- **Nově vymezeno:**
 - Použití účetních metod
 - Použití náhradních účetních metod
 - Následné události
 - Účetní odhady
 - Opravy a významné chyby

Použití mezinárodních účetních standardů

- **Povinně**
 - Emitenti
 - Banky, pojišťovny
 - Jiné finanční instituce (penzijní společnosti a fondy, investiční společnosti a fondy)
- **Dobrovolně**
 - Daňoví poplatníci jejichž daň z příjmů spravuje SFÚ
 - Účetní jednotky konsolidované dle IFRS
 - Účetní jednotky, které IFRS aplikovaly původně povinně (odpadá povinnost se vracet k českému účetnictví)
- **Jak to bude se zdaněním?**

Vybrané oblasti z oceňování a účetního výkaznictví

Leasingy

- **Návrh úpravy leasingu:**

- Velké a střední účetní jednotky -> řešení dle IFRS 16 (operativní / finanční leasing)
- Malé a mikro účetní jednotky ->
 - Krátkodobé nájmy: žádná změna
 - Dlouhodobé nájmy/leasingy: aktivace do rozvahy (u nájemce)
- Nájem = právo užívat cizí aktivum nebo jeho část
- Nájemce uzná aktivum obecně nazvané jako „právo užívání“, vykazované dle předmětu nájmu
- **Nově v právní úpravě explicitně upraveno (dříve předpoklad úpravy pouze ve vyhlášce)**

Prvotní ocenění aktiv a dluhů při kapitálových transakcích bez tržní podstaty

- **Speciální úprava pro kapitálové transakce bez tržní podstaty**
 - Zákon nedefinuje, co se rozumí „Transakcí bez tržní podstaty“
 - Nicméně uvádí nevyvratitelnou podmínku že:
 - **Platí, že vkladem nebo přeměnou bez tržní podstaty je vklad nebo přeměna, u nichž není k určení podílu na základním kapitálu potřeba dohody s osobou jinou než účetní jednotkou z téže skupiny.**
 - Při těchto transakcích **nedochází k přecenění na RH** při přesunu aktiv a dluhů do jiné účetní jednotky
 - Platí i pro distribuce zisku
 - Při „dokončovacích přeměnách“ -> aplikace konsolidovaných hodnot k datu akvizice

Přeceňování stálých hmotných aktiv

- Účetní jednotka může přeceňovat stálé hmotné aktivum, jehož reálnou hodnotu lze spolehlivě určit
- Stálé hmotné aktivum se přeceňuje tak, že se
 - **následně oceňuje reálnou hodnotou** alespoň tak často, aby se jeho účetní hodnota ke konci účetního období významně nelišila od jeho reálné hodnoty a
 - **použijí ustanovení o následném ocenění aktiv na základě historických hodnot**
- Vzniklý kapitálový fond **nelze rozdělit**
- Tato účetní metoda vychází z čl. 7 směrnice 2013/34, resp. z IAS 16

Další novinky v oceňování

- Pořizovací výdaj **stálého hmotného aktiva zahrnuje také výdaj na likvidaci**, není-li tento výdaj na likvidaci důsledkem výroby zásob
- Pořizovací výdaj práva užívání zahrnuje také výdaj na likvidaci, není-li tento výdaj na likvidaci důsledkem výroby zásob, a **očekávané plnění za účelem nabytí vlastnického práva** k předmětu práva užívání, jde-li o právo užívání z finančního leasingu
- Reprodukční pořizovací cena nahrazena reálnou hodnotou
- Plnění se oceňují:
 - **jmenovitou hodnotou peněžního toku**, jde-li o již uhrazené peněžité plnění nebo peněžité plnění se splatností do jednoho roku,
 - **současnou hodnotou peněžního toku**, jde-li o peněžité plnění se splatností delší než jeden rok,
 - **reálnou hodnotou**, jde-li o nepeněžité plnění, nebo
 - **účetní hodnotou spotřebovaného aktiva nebo souvisejícím odpisem použitého aktiva**, jsou-li tato aktiva spotřebována nebo použita za účelem vytvoření aktiva vlastní činností.

Doprovodné předpisy – předpokládané úpravy materiálu

Doprovodné předpisy – prozatimní výstupy připomínkového řízení

- Zákon o investičních společnostech a investičních fondech
 - Aktiva vs. dluhy – namísto pojmu majetek
- Zákon o podnikání na kapitálovém trhu
 - Úprava termínů podávání účetní závěrky (oddělení od termínů podávání výroční finanční zprávy)
- Změny zákona o daních z příjmů

Evidované aktivum, FO vedoucí účetnictví

- Opuštění institutu evidovaného aktiva
 - U FO návrat k institutu „obchodní majetek“, tj. zachování současného stavu
 - Bude se tedy používat pojem „aktivum“ (nikoliv již „evidovaná aktiva“), který bude nahrazovat pojem majek, který do budoucna bude použit jen tam, kde daná norma míří skutečně jen na „majetek v občanskoprávním smyslu“
- FO, které i nadále povedou účetnictví, budou i nadále vycházet z účetních předpisů
 - Revize tohoto přístupu se provede v budoucnu (dle vývoje počtu FO, které zůstanou v tomto režimu i po zrušení povinnosti vést účetnictví)
 - Pro doprovodný zákon to znamená návrat k současným ustanovením a konstruktům (tj. zejm. přechodová ustanovení)
 - k zamyšlení zůstává otázka výdajových paušálů u těchto účetních jednotek

Doprovodné předpisy – fyzické osoby neúčtující

- Problematika – přímé odkazy do zákona o účetnictví v oblasti „hodnocení aktiv“ a „oceňování“
- Nejde o zásadní věcné změny – spíše jen o legislativní pojetí (byť určité věcné odchylky od návrhu do vnějších připomínek mohou nastat)
- Pro FO neúčtetní jednotky odchylka v definici aktiv
 - Namísto přímého odkazu do účetnictví de facto převzetí stávajícího ustanovení § 26 – tj. jednotlivá aktiva, která budou odpisována, budou pro FO neúčtující definovány přímo v zákoně
 - Stejně tak to bude platit i pro aktivum v podobě věci pořízované na finanční leasing (zjednodušující model oproti účetním jednotkám)
- Pro FO neúčtetní jednotky explicitní popis v určení prvotní daňové hodnoty
 - De facto převzetí modelu z dnešního § 29 odst. 1 (byť zde pak bude odkaz do účetních předpisů)
 - Prostřednictvím tohoto inovovaného § 29 bude definována prvotní daňová hodnota (tj. pojem „vstupní cena“ atp. nebude používán) – dojde k redukci tohoto inovovaného ustanovení (ve vazbě na změny zákona o účetnictví a zákona o oceňování)

IFRS poplatníci

- Připuštění IFRS jako východiska pro tvorbu základu daně i v případě dobrovolných účetních jednotek
 - Většinou jde o poplatníky, kteří byli nebo se stanou IFRS jednotkami povinně
- Pojišťovny
 - Budou akceptovány položky dle IFRS 17, tj. dojde ke zrušení klasických účetních rezerv

Komponentní odpisování

- Daňově budou účetní komponenty relevantní
 - Z hlediska daňových odpisů bude mít komponenta stejnou odpisovou skupinu, jako je dána pro věc hlavní – hlavním argumentem je jednoduchost
 - Ve zbytku se uplatňují klasické zákonitosti daní/účetnictví – tj. při vyřazení komponenty je vyřazena její zůstatková cena a nová komponenta se začne standardně odpisovat

Zpřesnění u zásahů do pronajatých aktiv

- Dojde ke zpřesnění navržené nové textace § 23 odst. 6 ZDP
 - Především bude doplněna důvodová zpráva – jak v zákoně o účetnictví (zde bude detailní popis, resp. příklady zaúčtování těchto situací), tak zejm. v zákoně o daních z příjmů
- Účetní jednotky (pronajímatele) budou v případě zhodnocení majetku vycházet z účetnictví
 - Žádná speciální úprava
 - Při zániku nájmu dojde k vytvoření příjmu jen v případech indikovaných účetnictvím jako výnos (se vzájemným nárůstem hodnoty daného aktiva)
 - Byť zůstane po nájemci nějaký „relikt“ nemusí být nutně pro pronajímatele zhodnocením, tj. determinovat vznik příjmu (zvláště např. u opakovaně pronajímaného majetku)
- U neúčetních jednotek (pronajímatel)
 - Bude v zásadě dále aplikováno stávající ustanovení
 - To bude toliko inovováno v reakci na jiné změny (tj. např. fakt, že technické zhodnocení provedené nájemcem nebude samostatné aktivum)

Zahraníční účetní jednotky v ČR nijak neusazené

- V současném návrhu
 - Zahraníční jednotky, které vedou účetnictví podle cizích předpisů, které
 - Mají v ČR kamennou provozovnu – simulují účetnictví dle českých předpisů (včetně případně IFRS)
 - Nemají v ČR kamennou provozovnu – měly mít výběr mezi akruálním/cashovým zachycením
 - Ve snaze zjednodušit systém se nebude zavádět možnost „akruálního“ zachycení u poplatníků bez stálé provozovny v ČR

Neziskový sektor

- Administrativní zjednodušení (předejití nulovým DAP), tj. osvobození do určitého limitu příjmů (300 000 Kč) se rozšíří
 - Do limitu se nebudou počítat příjmy od daně osvobozené/vyjmuté z předmětu daně
- Restrikce pro obchodní korporace § 17a odst. 2 písm. a) se zúží
 - Veřejně prospěšným poplatníkem budou nově moci být sociální družstva (při splnění ostatních kritérií)
- Řešení situace, kdy veřejně prospěšný poplatník naplňuje podmínky § 18a odst. 5 jen po část zdaňovacího období (tzv. „široký základ daně“)
 - Široký základ se uplatní v případě, pokud je daná podmínka plněna i jen po část zdaňovacího období

Přechodná a přechodová ustanovení

- Lepší (intuitivnější) podání přechodového ustanovení (změna mezi systémy zdanění)
- Doplnění přechodných ustanovení v reakci na změny
 - Např. přechodné ustanovení pro rezervy pojišťoven

Parametrická rozhodnutí

- Hranice významnosti pro odpisovaný majetek
 - Současnost 80 000 Kč
 - Návrh (květen) 100 000 Kč
 - Po MPŘ možná více (s cílem v principu zmenšit objemy majetku určeného k odpisování u drobného podnikání)
- Limit pro malé pohledávky
 - V současné době 30 000 Kč
- Finální účinnost, případně fáze náběhu
 - Finálně rozhodne vláda
- Otázka zařazení dalších nesouvisejících změn
 - Půjde o jednu z posledních novel v rámci tohoto volebního období

Děkuji Vám za pozornost!

